

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **S. spol. s r.o.**, so sídlom v P., v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. M. H., advokátkou, so sídlom v P., proti žalovanému **M. B.**, v dovolacom konaní zastúpenému JUDr. P. Š., advokátom, C., so sídlom v B., o **zaplatenie 288.409,68 Eur (8.688.630,- Sk) s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 4 C 157/2000, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 15. októbra 2008 sp. zn. 5 Co 10/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 15. októbra 2008 sp. zn. 5 Co 10/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prievidza rozsudkom zo 16. októbra 2007 č.k. 4 C 157/2000-186 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 8.688.630,- Sk spolu so 17,6 % úrokom z omeškania od 1. júla 1999 do zaplatenia a nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 200.196,- Sk, všetko do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Vychádzal zo zistenia, že pôvodný žalovaný M. spol. s r.o., so sídlom v B., ktorý kúpnu zmluvou z X. vykonal prevod nehnuteľností – budovy a - nachádzajúcich sa v B. na P., resp. č. X. k.ú. B., nadobudnutých od M. B. kúpnu zmluvou z X. na žalobcu, postúpil žalobcovi zmluvou o postúpení pohľadávok z X. splatnú pohľadávku vedenú v žalovanej sume proti M. B.. Táto pohľadávka vznikla z titulu bezdôvodného obohatenia na strane dlžníka (M. B. výšku prijatého peňažného plnenia od postupcu potvrdilo listom z 20. apríla 2000), ku ktorému došlo dňom právoplatnosti rozsudku Okresného súdu Prievidza z 30. júna 1999 č.k. 10 C 192/95 -57, ktorým bolo určené, že M. B. platne odstúpilo od kúpnej zmluvy uzavretej s postupcom (M. spol. s r.o.) X. (tento rozsudok sa stal podkladom pre zmenu zápisu vlastníckeho práva v KN formou záznamu v prospech M. B.). Uvedenú zmluvu o postúpení pohľadávok v mene spoločnosti M. spol. s r.o. uzatvoril JUDr. P. B. ako zástupca. Plnú moc z 1. októbra 1993,

v zmysle ktorej zástupca JUDr. B. v mene spoločnosti konal, považoval za tzv. všeobecné plnomocenstvo, oprávňujúce zástupcu na všetky úkony, t.j. i na hmotnoprávne úkony. JUDr. B. konal preto pri uzavretí právneho úkonu v medziach oprávnenia zastupovať (§ 31 a nasl. Občianskeho zákonníka – ďalej len OZ). Keďže toto plnomocenstvo nezaniklo a teda ku dňu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávok z X. existovalo a žalovaný z iných dôvodov neplatnosť zmluvy nenamietal, dospel k záveru, že tento právny úkon je platný. Žalobca ako postupník postúpenie pohľadávok žalovanému ako dlžníkovi preukázal. Boli teda splnené všetky zákonné predpoklady postúpenia pohľadávky v zmysle § 524 ods. 1 a 2 OZ. Žalobe preto v plnom rozsahu vyhovel. Rozhodnutie o náhrade trov konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 15. októbra 2008 sp. zn. 5 Co 10/2008 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a rozhodol o trovách celého konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že na základe výsledkov opakovaného dokazovania vykonaného v odvolacom konaní dospel na rozdiel od súdu prvého stupňa k záveru, že plná moc udelená advokátovi JUDr. P. B., dňa 1. októbra 1993 spoločnosťou M. spol. s r.o., nebola plnou mocou udelenou mu podľa § 22 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorá by ho oprávňovala na vykonávanie právnych úkonov podľa hmotného práva v mene splnomocniteľa. Podľa názoru odvolacieho súdu sa jedná o tzv. procesné plnomocenstvo, ktoré je potrebné odlišovať od plnej moci udelenej podľa § 22 a nasl. Občianskeho zákonníka. Takéto plnomocenstvo oprávňuje splnomocnenca, aby splnomocniteľa zastupoval v procesnom konaní a vykonával v jeho mene práva vyplývajúce splnomocniteľovi z jeho procesného postavenia a nie na vykonávanie právnych úkonov podľa hmotného práva. Hoci nespochybňoval, že toto plnomocenstvo ku dňu uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávok existovalo, posúdil konanie JUDr. P. B. pri uvedenom právnom úkone ako konanie za iného bez plnomocenstva. Keďže v konaní nebolo preukázané, že by spoločnosť M. spol. s r.o., za ktorú JUDr. B. konal, tento právny úkon dodatočne bez zbytočného odkladu schválila, dospel k právnemu názoru, že v zmysle § 33 ods. 2 OZ je z tohto konania zaviazaný sám JUDr. B.. Ten však nebol oprávnenou osobou z pohľadávok proti žalovanému, ktorej prevod bol predmetom tejto zmluvy. Nemohol tak v zmysle zásady, že nikto nemôže previesť na iného viac práv, než sám má, touto pohľadávkou disponovať a vykonať jej prevod na žalobcu. Žalobca sa preto nestal oprávneným z pohľadávky proti žalovanému a nemôže sa tak jej splnenia od žalovaného domáhať. Vzhľadom na uvedený záver nepovažoval za potrebné skúmať ďalšie námietky žalovaného, týkajúce sa premlčania nároku, či správnosti jeho výšky.

O náhrade trov celého konania rozhodol s poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a 2 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, resp. ak by dovolací súd dospel k záveru, že nesprávnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia spočíva iba v nesprávnom právnom posúdení inak správne zisteného skutkového stavu, žiadal napadnuté rozhodnutie zmeniť a jeho návrhu vyhovieť. Namietal, že odvolací súd nesprávne posúdil predovšetkým otázku povahy plnomocenstva z 1. októbra 1993 udeleného JUDr. B.. Rozsah oprávnení v ňom uvedený je široko koncipovaný, pričom použitá formulácia (napr. oprávnenie uzatvárať zmier, uplatňovať, uznávať, vzdávať sa nárokov) nasvedčuje tomu, že nejde len o tzv. procesné plnomocenstvo, ale uvedený právny úkon má aj charakter plnej moci udelenej podľa § 22 ods. 1 OZ. Odvolací súd dospel preto k nesprávne záveru, keď posúdil konanie JUDr. P. B. pri uzavretí zmluvy o postúpení pohľadávok ako konanie za iného bez plnomocenstva. Aj v prípade, ak by uvedené plnomocenstvo udelené JUDr. B. malo mať charakter výlučne procesný, všetky jeho úkony po 11. januári 2000 (po podaní žaloby), včítane uzatvorenia zmluvy o postúpení pohľadávok, je možné podľa dovolateľa posudzovať aj ako procesné úkony za zastúpeného, s právnymi účinkami pre zastúpenú spoločnosť. Vyplýva to zo skutočnosti, že JUDr. B. na jednej strane za pôvodne žalovaného uznal nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia a na druhej strane tento nárok uspokojil (vzdal sa nároku voči M. B.) postúpením pohľadávky spoločnosti M. spol. s r.o. B. voči M. B. na žalobcu. Dovolanie odôvodnil tiež tým, že konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Odvolací súd totiž chybné vychádzal zo skutočnosti, že plnomocenstvo udelené JUDr. B. a zmluva o poskytnutí právnej pomoci sú z rovnakého dňa, a preto ich nemožno vykladať inak ako vo vzájomnej súvislosti.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že odvolací súd správne posúdil povahu plnomocenstva z 1. októbra 1993 udelenú JUDr. B.. Ide o štandardný text plnej moci, ktorá bývala v danom čase udeľovaná advokátom na zastupovanie v sporových konaniach. Na jej základe splnomocnenec preto nebol oprávnený k postupovaniu pohľadávok. Okrem toho namietal, že dôvodom pre zamietnutie žaloby je aj nedostatok vecnej legitímácie na strane žalovaného a skutočnosť, že pohľadávka žalobcu je premlčaná. Navrhol preto dovolanie žalobcu odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu vyplývajúcom z § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na právnom názore, podľa ktorého sa žalobca nestal oprávneným z pohľadávky proti žalovanému na základe zmluvy o postúpení pohľadávok z X., lebo spoločnosť M. spol. s r.o. ako postupca týmto právnym úkonom nebola viazaná, keďže za neho pri uzavretí tejto zmluvy konala tretia osoba (JUDr. P. B.) bez plnej moci a spoločnosť tento právny úkon dodatočne bez zbytočného odkladu neschválila. Žalobca sa preto na jej základe nemohol s úspechom domáhať splnenia dlhu voči žalovanému.

Žalobca v dovolaní namietal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, keď odvolací súd nesprávne posúdil povahu plnomocenstva z 1. októbra 1993 udelenú JUDr. B. a následne dospel k nesprávnemu záveru, že konanie JUDr. B. pri uzavretí zmluvy o postúpení pohľadávok je konaním za iného bez plnomocenstva.

Dovolací súd považoval preto za rozhodujúce preskúmať otázku, či plnomocenstvo, ktoré spoločnosť M. spol. s r.o. udelila dňa 1. októbra 1993 JUDr. B., (ne)bolo postačujúce pre uzavretie zmluvy o postúpení pohľadávok z X., a ak nie, či pri tomto právnom úkone išlo o konanie JUDr. B. za iného bez plnomocenstva.

Zástupcom je ten, kto je oprávnený konať za iného v jeho mene. Zo zastúpenia vznikajú práva a povinnosti priamo zastúpenému. Zastúpenie vzniká aj na základe dohody o plnomocenstve (§ 22 ods. 1 a § 23). V plnomocenstve, ktoré splnomocniteľ udeľuje splnomocnencovi za účelom jeho zastúpenia pri právnom úkone, sa musí uviesť rozsah splnomocnencovho oprávnenia, pričom ak je potrebné, aby sa právny úkon urobil v písomnej forme, musí sa plnomocenstvo udeliť písomne (§ 31 ods. 1 OZ). Ak splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa v medziach oprávnenia zastupovať, vzniknú tým práva a povinnosti priamo splnomocniteľovi (§ 32 ods. 2 OZ). Pre vymedzenie rozsahu oprávnenia splnomocnenca konať za splnomocniteľa vo vzťahu k tretím osobám nie je dohoda o plnomocenstve právne významná; rozhodujúci je rozsah oprávnenia uvedený v plnej moci, ktorá je právnym úkonom splnomocniteľa, ktorým sa dáva tretím osobám najavo, že splnomocnenec je oprávnený zastupovať splnomocniteľa v rozsahu v plnej moci uvedenom. Od plnomocenstva podľa § 31 OZ treba odlišovať procesné plnomocenstvo udelené podľa

§ 24 a nasl. O.s.p., ktoré účastník konania udeľuje zástupcovi na zastupovanie v občianskom súdnom konaní a ktoré sa udeľuje v písomnej forme alebo ústne do zápisnice buď pre celé konanie alebo len pre určité úkony. Možno teda udeliť všeobecné plnomocenstvo oprávňujúce zástupcu na všetky úkony, ktoré môže v konaní účastník urobiť (spravidla sa udeľuje advokátovi) alebo plnomocenstvo oprávňujúce zástupcu konať len v rozsahu jedného úkonu, resp. určitého druhu úkonov. Pri interpretácii obsahu plnomocenstva treba prihliadnuť na zmysel použitých slov a predovšetkým na to, čo chcela konajúca osoba použitými slovami vyjadriť.

V posudzovanej veci dovolací súd súhlasí s názorom odvolacieho súdu, podľa ktorého plnomocenstvo udelené advokátovi JUDr. P. B. dňa 1. októbra 1993 spoločnosťou M. spol. s r.o., treba považovať za plnomocenstvo udelené podľa § 24 a nasl. O.s.p., t.j. za procesné plnomocenstvo a nie za plnú moc podľa § 31 OZ. Dovolací súd sa plne stotožňuje s právnou argumentáciou odvolacieho súdu, o ktorú odvolací súd oprel svoj záver týkajúci sa povahy tohto úkonu. Považuje ju za výstižnú, náležitú a presvedčivú. V celom rozsahu preto odkazuje na tú časť dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá sa týka danej otázky.

Na doplnenie uvádza, že aj z okolností, ktoré vyšli výsledkami vykonaného dokazovania najavo vyplýva, že prejav vôle splnomocniteľa smeroval k uzavretiu práve takéhoto úkonu.

V spise sa totiž nachádzajú Zmluvy o poskytovaní právnej pomoci uzavretej medzi M. spol. s r.o. a advokátom JUDr. P. B. datované dňom X., resp. X., ktorých predmetom bolo predovšetkým poskytovať právnú pomoc v rozsahu zastupovania pred štátnymi a inými orgánmi, najmä pred súdmi (predmetom zmluvy nie je poskytovanie právnej pomoci formou uzatvárania právnych úkonov). V tie isté dni boli spoločnosťou M. udelené plnomocenstvá advokátovi JUDr. B. s úplne rovnakým obsahom. Fotokópia plnomocenstva z 1. októbra 1993 sa nachádza v spise Okresného súdu Prievidza vedeného pod sp. zn. 10 C 192/95 a plnomocenstvo z 10. januára 1995 bolo JUDr. B. založené v konaní vedenom pred tým istým súdom pod sp. zn. 10 C 212/1994. Ich účelom bolo nepochybne preukázať zastúpenie účastníka konania advokátom v občianskom súdnom konaní, čo korešponduje s prejavom vôle splnomocniteľa uvedeného v Zmluvách o poskytovaní právnej pomoci. Odvolací súd preto správne interpretoval veľmi všeobecné formulácie použité v plnomocenstve z 1. októbra 1993 („vo všetkých právnych veciach zastupoval, aby vykonával všetky úkony“) v nadväznosti na ďalšie časti tak, že sa vzťahujú k veciam a úkonom procesným. Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že splnomocniteľ v plnomocenstve oprávňuje aj

k niektorým úkonom hmotnoprávnej povahy (napr. uznanie, vzdanie sa nárokov). Ide totiž o úkony, ktorých možné použitie sa v občianskom súdnom konaní dá predpokladať a ktoré teda s občianskym súdnym konaním veľmi úzko súvisia.

V danom prípade nemohol preto splnomocnenec JUDr. P. B. v zmysle plnomocenstva z 1. októbra 1993 menom splnomocniteľa spoločnosti M. spol. s r.o. uzavrieť zmluvu o postúpení pohľadávok.

Hoci odvolací súd otázku povahy plnomocenstva posúdil správne, dospel k nesprávnemu záveru, že konanie JUDr. B. pri uzavretí zmluvy o postúpení pohľadávok je konaním za iného bez plnomocenstva.

Z konania splnomocnenca vzniknú práva a povinnosti splnomocniteľovi v tom prípade, že splnomocnenec koná v mene splnomocniteľa a v rozsahu stanovenou plnou mocou, ktorá objektívne existuje. Predpokladom konania za iného bez plnomocenstva teda je, že v čase urobenia právneho úkonu žiadne plnomocenstvo medzi konajúcou osobou a osobou v mene ktorej konala, neexistuje.

V posudzovanej veci okresný súd vychádzal zo zistenia, že plnomocenstvo z 1. októbra 1993, na základe ktorého JUDr. B. pri uzavretí zmluvy o postúpení pohľadávok v mene M. spol. s r.o. konal, nezaniklo a teda že aj v čase uzavretia zmluvy objektívne existovalo. Aj odvolací súd nepochybne z tohto skutkového zistenia vychádzal (inak by bolo nadbytočné zaoberať sa povahou uvedeného plnomocenstva). Na základe uvedeného zistenia ale odvolací súd dospel k nesprávnemu záveru, že JUDr. B. konal pri uzavretí zmluvy o postúpení pohľadávok za iného bez plnomocenstva. Takýto záver výsledky vykonaného dokazovania nepripúšťajú. Možno z nich však nepochybne vyvodiť, že JUDr. B. ako splnomocnenec pri uzavretí uvedenej zmluvy prekročil svoje oprávnenie konať za splnomocniteľa vyplývajúce z plnomocenstva z 1. októbra 1993 (v texte zmluvy o postúpení pohľadávok sa uvádza, že JUDr. B. koná za postupcu M. spol. s r.o. ako zástupca).

Odvolací súd riadiac sa týmto nesprávnym záverom, sa následne nezaoberal účinkami prekročenia tejto plnej moci v zmysle § 33 ods. 1 OZ, podľa ktorého ak splnomocnenec prekročil svoje oprávnenie vyplývajúce z plnomocenstva, je splnomocniteľ viazaný, len pokiaľ toto prekročenie schválil. Ak však splnomocniteľ neoznámí osobe, s ktorou splnomocnenec konal, svoj nesúhlas bez zbytočného odkladu po tom, čo sa o prekročení oprávnenia dozvedel, platí, že prekročenie schválil. Neskúmal, či neprichádza do úvahy uplatnenie nevyvrátiteľnej právnej domnienky o schválení prekročenia oprávnenia v zmysle

druhej vety citovaného zákonného ustanovenia. Z výsledkov doposiaľ vykonaného dokazovania totiž nie je možné spoľahlivo ustáliť, či a kedy sa splnomocniteľ (M. spol. s r.o.) dozvedel o prekročení oprávnenia a ak sa dozvedel, či bez zbytočného odkladu oznámil osobe (S. spol. s r.o.), s ktorou JUDr. B. ako splnomocnenec konal, svoj nesúhlas. Záver odvolacieho súdu, že zmluva o postúpení pohľadávok z X. postupcu spoločnosť M. spol. s r.o. nezaväzuje a teda, že žalobca sa na jej základe nestal oprávneným z pohľadávky proti žalovanému, treba preto považovať za predčasný a teda nesprávny.

So zreteľom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 2 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Pre ďalšie konanie dovolací súd poznamenáva, že ak by odvolací súd po doplnení dokazovania dospel k záveru, že zmluva o postúpení pohľadávok z X. postupcu spoločnosť M. spol. s r.o. zaväzuje, bude potrebné sa zaoberať najmä otázkou premlčania nároku a námietkou žalovaného o nedostatku jeho pasívnej legitímácie v konaní.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 veta tretia O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2010

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Patrícia Špacírová

